

Podpora inovací i mladých talentů: Sněmovna jedná o reformním zákonu o vědě

5.6.2025 - | TOP 09

Zákon, který má rozhýbat vědu a inovace v Česku míří ve Sněmovně do finále. Jde o nejvýraznější legislativní úpravu systému českého výzkumu za posledních 20 let. Předkladatelem Zákona o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí je Marek Ženíšek, ministr pro vědu, výzkum a inovace. Jeho cílem je dostat rychleji vědecké výsledky do praxe, umožnit vědeckým týmům lépe reagovat na aktuální potřeby společnosti, celkově zlepšit práci vědkyň a vědců a tím podpořit inovace a konkurenceschopnost ČR.

Česká republika za poslední dvě dekády začala ztrácet svou konkurenceschopnost i kvůli neaktualizovanému systému na podporu výzkumu a vývoje. Nový Zákon o výzkumu, vývoji, inovacích a transferu znalostí to chce změnit. *„Jde o klíčový krok k tomu, aby česká věda lépe reagovala na aktuální potřeby společnosti a ekonomiky. Při investici jedné koruny do výzkumu a vývoje dostaneme čtyři koruny zpátky, takže čím dřív tyto investice podpoříme, tím lépe. Návrh zákona je navíc výsledkem dlouhodobé debaty s vědeckou obcí a dotčenými institucemi, během které jsme řešili na 1500 připomínek,“* uvedl ministr pro vědu, výzkum a inovace **Marek Ženíšek**, který zákon předkládá jako jednu ze svých hlavních priorit.

Transfer znalostí jako základ úspěchu

Zásadní novinkou je začlenění transferu znalostí jako systémového prvku. Výzkumné organizace i poskytovatelé podpory budou nově muset mít strategii, jak vědecké poznatky převádět do praxe – například formou licencí, spin-off firem nebo spolupráce s podniky. *„Bylo by skvělé, kdybychom se konečně mohli posunout k systémovější podpoře přenosu vědeckých výsledků do praxe. Nová pravidla podporující vznik spin-off firem jsou krok správným směrem. Česká věda má obrovský potenciál, ale potřebujeme nastavit pravidla tak, aby se dobré nápady a jejich aplikace neztrácely v systému,“* říká **Martin Fusek**, přední odborník na transfer technologií z Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR. Transfer znalostí se tak nově stává způsobitelným nákladem a zákon kromě dotací umožní i nízkouročené půjčky. *„Chceme docílit toho, aby znalosti nezůstávaly jen v laboratořích, ale aby co nejrychleji a nejefektivněji sloužily lidem i ekonomice. Uzákoníme best practices a dáme výzkumným organizacím jasný rámec, jak s výsledky naložit,“* vysvětlil **Ženíšek**.

Zlepšení podmínek pro práci vědkyň a vědců

Významnou část zákona tvoří podpora lidského potenciálu v oblasti výzkumu a vývoje. Posiluje se rovnost příležitostí, zejména pro mladé vědkyně a vědce v rané fázi kariéry. Zavádí se možnost příspěvku na péči o děti v době pracovních cest, podpora mobility a zákon iniciuje i vznik nových kariérních programů pro začínající výzkumníky. *„Snažíme se odstranit některé bariéry, které vědecké kariéře komplikují start. Chceme, aby bylo snazší skloubit vědu s péčí o rodinu a současně podpořit návrat do výzkumu po přerušení kariéry,“* uvedl ministr. Zákon také umožní přenositelnost projektů, prodloužení jejich trvání nebo financování nákladů na rozvoj pracovníků. *„Česká věda dlouhodobě čelila potížím s podporou mladých talentovaných vědkyň a vědců, proto je opravdu dobrou zprávou, že právě nový zákon o výzkumu výrazně zlepšuje jejich postavení. Stejně tak je důležité, že se věnuje tématu komercializace výzkumu – tedy přesně tím, co pomůže české ekonomice dostat se mezi světovou špičku. Bez strategické podpory vědců, vědeckých oborů a inovací není možné dlouhodobě udržet konkurenceschopnost ani prosperitu Česka, tedy nás všech,“*

říká **Alexandra Kala**, majitelka společnosti PROFIMED a vedoucí pracovní skupiny Věda a výzkum Druhé ekonomické transformace.

Rychlejší reakce vědy na krize

Pandemie covidu ukázala, že český systém vědy neumí dostatečně pružně reagovat v krizových situacích. Nový zákon proto umožní vládě v naléhavých případech připravit specifický program podpory ve zrychleném režimu. Zákon zavádí také povinnost výzkumných organizací řídit rizika a zamezit zneužití výsledků výzkumu v rozporu s bezpečnostními zájmy ČR. Hodnocení programů účelové podpory se bude více zaměřovat na reálné dopady a efektivitu vynaložených prostředků.

Zákon aktuálně ve třetím čtení projednává Poslanecká sněmovna. V případě jeho přijetí by podle ministra Ženíška měl vstoupit v platnost v roce 2026. Vědecká komunita očekává, že přinese větší jistotu, efektivitu a také větší uplatnění výsledků výzkumu v reálném životě.

<https://www.top09.cz/co-delame/tiskove-zpravy/podpora-inovaci-i-mladych-talentu-snemovna-jedna-o-reformnim-zakonu-o-vede-32431.html?clanek=32431>